

Uchwała nr 1/2023
Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Środowiska z dnia 17.01.2023

skierowana do
Prezydenta Miasta Krakowa
do wiadomości Rady Miasta Krakowa

w sprawie
nowej lokalizacji Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Krakowie

W związku z poszukiwaniem nowej lokalizacji pod budowę Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Krakowie Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. Środowiska pragnie przedstawić podstawowe kwestie dotyczące specyfiki związanej z wyborem miejsca pod Ośrodek z punktu widzenia przepisów prawnych i dobrostanu przyszłych dzikich pacjentów. Prosimy o wzięcie poniższych zaleceń pod uwagę, aby nie popełnić tych samych błędów, które wystąpiły przy wyznaczaniu poprzednich propozycji lokalizacji Ośrodka. Błędy te niepotrzebnie wydłużyły prace nad utworzeniem Ośrodka oraz przyczyniły się do wydawania publicznych pieniędzy na analizę lokalizacji w sposób oczywisty niewłaściwych na pierwszy rzut oka.

Potencjalnie miejsce ulokowania Ośrodka powinno być możliwie najbardziej oddalone od zabudowań ludzkich i terenów przemysłowych oraz dróg szybkiego ruchu. Otoczenie Ośrodka nie powinno być uciążliwe dla przebywających w nim dzikich zwierząt. Zbyt bliskie sąsiedztwo domów to szczekanie psów i hałas ludzi (głosy lub głośna muzyka), co może narażać dzikie zwierzęta na stres. Zbyt bliskie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych (przemysłowych, dróg, zakładów usługowych itp.) generuje hałas, drażniące zapachy, zanieczyszczenie powietrza, wody, drgania podłoża i zanieczyszczenie światłem, co jest dla zwierząt bardzo nieprzyjemne szczególnie w momencie, kiedy są chore lub uszkodzone z różnych względów.

Sąsiedztwo ludzi może przyzwyczajając zwierzęta do obecności ludzi – a oswojone zwierzę trudniej przywrócić do natury. Sąsiedztwo osiedli ludzkich to również hałas związany z imprezami jak pokazy sztucznych ogni, koncerty, zawody sportowe itp. Wystrzały sztucznych ogni mogą powodować duże straty wśród przebywających w Ośrodku pacjentów – ptaki mogą zabijać się o siatkę woliery, próbując uciec przed hukami. Sarny są również bardzo wrażliwe na takie wystrzały i mogą padać na zawał serca. Dodatkowo zwierzęta hibernujące (zaspiające na zimę, jak jeże czy nietoperze) mogą wybudzić się w czasie wystrzałów, co utrudni lub skomplikuje ich proces rehabilitacji i przywrócenia do natury. Zanieczyszczenie powietrza – z aut, niskiej emisji (pieców domowych), zakładów przemysłowych również spowalnia proces leczenia, podobnie jak hałas czy zanieczyszczenie światłem – zaburza naturalne rytmy zwierząt – utrudniając ich leczenie i przywracanie do życia na wolności.

Ze względów opisanych powyżej najlepiej ulokować Ośrodek za „naturalnym ogrodzeniem” tj. szpalerem drzew/ fragmentem zadrzewień lub w lesie, co dałoby naturalną izolację. Ośrodek powinien być wkomponowany w las / zadrzewienia, również po to, aby ochronić zwierzęta przed słońcem i ew. przegrzaniem. Dlatego wycinka drzew powinna być ograniczona do niezbędnego minimum (pod dojazd, budynki, zaplecze techniczne).

Zadrzewienia powinny dawać możliwość wypuszczania na wolność drobnych ssaków i ptaków np. wróblowych (których trafia do Ośrodka najczęściej na leczenie i rehabilitację), co ograniczyłoby do minimum konieczność wywożenia zwierząt do siedlisk dla nich przydatnych. Z tego względu izolacyjny pas zadrzewień powinien być też różnorodny przestrzennie i gatunkowo, tj. powinny występować w nim krzewy i drzewa owocowe (czarny bez/ jarzębina/ tarnina/ dzikie jabłonie/ leszczyna itp.) dające podstawową bazę żerową i schronienie dla wypuszczonych drobnych ssaków i ptaków lub z możliwością posadzenia takiej roślinności.

Teren lokalizacji Ośrodka musi być poza obszarem zalewowym. Ponieważ nie da się ewakuować nigdzie dzikich zwierząt w czasie powodzi. Lokalizacja może być ew. w sąsiedztwie Wisły, ale wyłącznie na terenie wzniesionym. Oczywiście nie należy lokować Ośrodka na osadnikach szlamów przemysłowych, ze względu na niestabilność podłoża i jego potencjalną płynność, a tym bardziej na terenach będących miejscem zrzutu toksycznych popiołów o wysokim poziomie zanieczyszczenia m.in. metalami ciężkimi, a taka propozycja padła – Osadniki Huty im. Sendzimira w Kujawach. Wszelkiego rodzaju osadniki płynnych odpadów przemysłowych mogą być użytkowane wyłącznie po kilkudziesięciu latach od zaprzestania ich eksploatacji. W przypadku osadników nowohuckich ich eksploatacja zakończyła się kilka-kilkanaście lat temu i pozostają one nadal w stanie półpłynnym.

Podsumowując, najlepszą lokalizacją dla krakowskiego Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt są lasy lub tereny zadrzewione, a miejsce ulokowania Ośrodka powinno być oddalone co najmniej 150 m od najbliższych zabudowań mieszkalnych, usługowych czy produkcyjnych.

Ośrodek nie może znajdować się na terenach objętych ochroną jak: użytek ekologiczny, rezerwat, obszar Natura 2000 oraz plan zagospodarowania przestrzennego powinien dopuszczać możliwość budowy takiej infrastruktury jak Ośrodek rehabilitacji zwierząt. Dlatego odpadają tereny pod użytkowanie rolnicze, nawet jeśli należą do Gminy Kraków, ponieważ należałoby przeprowadzić długotrwałą procedurę zmiany planu zagospodarowania przestrzennego. Z tych względów najlepiej, aby teren pod Ośrodek objęty był planem jako ZL, czyli znajdował się pod Zarządem Zieleni Miejskiej. Wtedy można procedować utworzenie Ośrodka poprzez Ustawę o lasach, modyfikując jedynie Uproszczonego Plan Urządzenia Lasu. Jak zostało to przeprowadzone w przypadku działki w Lesie Tynieckim.

Wielkość działki przeznaczonej pod budowę Ośrodka jest równie istotna. Im większa działka, tym większa możliwość ulokowania Ośrodka w oddaleniu od siedzib ludzkich czy terenów generujących zanieczyszczenie hałasem, światłem itp. Obecna koncepcja przewiduje budowę Ośrodka na powierzchni 1,5-1,8 ha. Jednak należy pamiętać, że dla tak dużego miasta, jak Kraków, (drugiego miasta w Polsce pod wzgl. powierzchni i liczby mieszkańców po Warszawie) powierzchnia 1,5 ha pod Ośrodek to jest powierzchnia absolutnie minimalna, która już po kilku latach będzie niewystarczająca. Dlatego bezwzględnie należy uwzględnić możliwość rozbudowy Ośrodka do powierzchni 3 ha – standardowej powierzchni innych profesjonalnych Ośrodków działających w Polsce na terenach wysoko zurbanizowanych. Im większy teren pod Ośrodek, tym lepszy, bo dający większą możliwość rehabilitacji dużych gatunków. Dlatego niezmiernie istotne jest, aby teren lokalizacji Ośrodka dawał możliwość „rozwoju”, tzn. rozrastania się Ośrodka w miarę upływu czasu i dopływu środków finansowych na inwestycje oraz napływu dzikich pacjentów.

Im więcej terenu, tym łatwiejsza „obsługa” Ośrodka, tj. można wybudować więcej wolier, kojców, wybiegów, zagród działających okresowo. Chodzi tu o możliwość regeneracji ekologicznej podłoża po poprzednim użytkowniku, aby ograniczyć przenoszenie ew. chorób pomiędzy pacjentami, korzystającymi z tego samego kojca przez kilka lat i dać mu po prostu zarosnąć trawą np. na rok.

Ważne jest branie pod uwagę otoczenia Ośrodka, tak aby za kilka lat nie okazało się, że sąsiadujące z Ośrodkiem działki zostały zabudowane, ponieważ dopuszczał to plan zagospodarowania przestrzennego i w efekcie, po kilku czy kilkunastu latach będziemy mieli Ośrodek zlokalizowany w centrum osiedla mieszkaniowego lub terenów usługowych.

Wybierając miejsce pod Ośrodek, należy też pamiętać, że zgodnie z Prawem Lotniczym, Art. 876. zabrania się: 1) w stosunku do lotnisk użytku publicznego, o których mowa w art. 59a ust. 1 pkt 1 i 2, oraz lotnisk wpisanych wyłącznie do rejestru lotnisk i lądowisk wojskowych: a) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych sprzyjających występowaniu zwierząt stwarzających zagrożenie dla ruchu statków powietrznych w odległości do 7 km od punktu odniesienia lotniska ujawnionego w rejestrze lotnisk, b) hodowania lub wypuszczania ptaków stwarzających zagrożenie dla ruchu statków powietrznych w odległości do 3 km od progu i końca drogi startowej lotniska i 1,5 km od osi drogi startowej lotniska, po obu stronach tej drogi.

Uwzględniając konieczność łatwego dostępu do mediów oraz bezkolizyjnego dojazdu, oraz wszystkie powyższe argumenty najlepszą nową lokalizacją na Ośrodek rehabilitacji dzikich zwierząt jest Las w Skotnikach w Dzielnicy nr VIII. Istotnym elementem jest fakt, że Rada Dzielnicy VIII popiera ideę budowy na ich terenie Ośrodka, w przeciwieństwie np. do Rady Dzielnicy Nowa Huta nr XVIII, która w czasie prowadzonych konsultacji była w całości przeciwna budowie Ośrodka na ich terenie.

Potencjalna nowa lokalizacja Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt to Uroczysko Skotniki, działki należące do gminy: 87/1 (obręb 3 Podgórze) oraz 26/1 i 25/1 (obręb 37 Podgórze). W planie zagospodarowania przestrzennego ZL.1. Ulokowanie Ośrodka zgodnie z przygotowaną już koncepcją możliwe jest w każdej pozycji, zarówno tej planowanej przy ul. Bagiennej w Lasach Tynieckich, jak i innej zaproponowanej przez projektanta, w odbiciu horyzontalnym lub innym, biorąc pod uwagę, aby linia okien (z jednej czy drugiej strony budynków) wychodziła na wschód.

Dojazd główny – ul. Tyniecka – ul. Dąbrowa (szerokość ok. 6 m).

Dojazd przez las do Ośrodka – kilka potencjalnych możliwości, w zależności od ulokowania Ośrodka:

- od ul. Dąbrowa najkrótszą drogą przez najmłodszy i najbardziej przerzedzony las
- od ul. Dąbrowa działką 309/2 – 316 – 73 (działki Skarbu Państwa i Gminy Kraków)
- od ul. Dąbrowa działką 87/11 (działka Gminy Kraków)
- od pętli autobusowej działką 311/2 – 71/1 – 72 (działki Skarbu Państwa i Gminy Kraków).

Jeśli ulokowałoby się Ośrodek w rejonie polanki na działce 26/1, to wtedy należałoby wykupić sąsiednie działki prywatne: 27 i 28 (bo 29 jest już działką gminną). Pod względem hałasu – cisza i spokój. Uroczysko Skotniki to teren Bielańsko-Tynieckiego PK, jak było to w przypadku tynieckiej lokalizacji. Brak rezerwatów czy obszarów Natura 2000 w bezpośrednim sąsiedztwie. Samo uroczysko Skotniki nie jest użytkiem ekologicznym. Uzbrojenie terenu – wzdłuż ul. Dąbrowa: sieć wodociągowa, sieć telekomunikacyjna, sieć elektroenergetyczna, sieć gazowa, kanalizacyjna lokalnie od strony zabudowań (przy ul. Dąbrowa).

Budowa Ośrodka nie koliduje w żaden sposób ze ścieżkami spacerowymi w Lesie Skotnickim, szlakami turystycznymi, ścieżkami edukacyjnymi czy obecnością innych zwierząt (jak np. bobry) – co na ostatnim

spotkaniu z Prezydentem J. Muzykiem było wysuwane jako argument przeciw budowie Ośrodka. Wręcz przeciwnie, idea Ośrodka będzie wzmacniać te elementy swoją obecnością, ponieważ Ośrodek ma być niewielki w swojej powierzchni, wkomponowany w las i ekologiczny pod względem wykonania. Łączna powierzchnia działek w Lesie Skotnickim, na których można rozważyć budowę Ośrodka, będących we władaniu Gminy Kraków to prawie 50 ha (działka 87/1 – ok. 15 ha, działka 26/1 – ok. 18 ha, działka 25/1 – 14 ha). Całość Lasu Skotnickiego jest dwukrotnie większa. W związku z powyższym nie ma najmniejszych powodów, aby 1,5 ha Ośrodek miałby w jakikolwiek sposób kolidować ze ścieżkami spacerowymi czy przyrodniczymi przebiegającymi przez Ośrodek, czy zamieszkującymi las zwierzętami, nawet jeśli w przyszłości miałby zostać dwukrotnie poszerzony.

Proponujemy również wyłonienie Zespołu ds. budowy profesjonalnego Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Krakowie, składającego się z osób merytorycznie przygotowanych do udzielania porad przy wyborze ostatecznej lokalizacji Ośrodka, tworzeniu projektu wykonawczo-budowlanego, nadzoru nad budową Ośrodka oraz jego ostatecznym wyposażeniem. W skład Zespołu z ramienia KDO ds. Środowiska wchodzić będą: mgr Joanna D. Wójcik (biolog, zoolog, Fundacja Dzika Klinika), lek. wet. Karolina Ptak (spec. chorób zwierząt nieudomowionych, Fundacja Akcja dla Dzikich Zwierząt), dr Kazimierz Walasz (biolog, ornitolog, Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne) i dr inż. Tomasz Fiszer (przewodniczący KDO ds. Środowiska, Stowarzyszenie Nasza Olszanica). Osoby wchodzące w skład Zespołu są zaangażowane w utworzenie Ośrodka od wielu lat i będą reprezentowały KDO ds. Środowiska na wszelkiego rodzaju spotkaniach dotyczących Ośrodka rehabilitacji dzikich zwierząt w Krakowie.

dr inż. Tomasz Fiszer
Przewodniczący KDO ds. Środowiska